

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Č. j.: 132 375/98-005006
Signatura: am5os301

Inspektorát č 13
Okresní pracoviště Šumperk

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

- Škola / školské zařízení:** Schola Viva-soukromá speciál. MŠ, speciál ZŠ pro d. a ž. s vad. řeči a spec. vývoj. poruch. uč. a chov., SPC J. A. Komenského
Erbenova 16, 787 01 Šumperk
- IZO:** 108 014 061
- Ředitel školy / zařízení:** Mgr. Jitka Dombiová
- Zřizovatel:** Nadace Schola Viva se sídlem Erbenova 16, 786 01 Šumperk
- Příslušný školský úřad:** ŠÚ Šumperk
- Termín inspekce:** 6. - 7. 10. 1998
- Inspektoři:** Mgr. Vojtěch Chromeček, Mgr. Zdeněk Krejčířík, Mgr. Miroslava Rajhelová
- Předmět inspekce:** Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (zákona č. 139/1995 Sb.):
Řízení školy
- Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:** Koncepce a plán práce školy na školní rok 1998/99, dokumentace ředitelky školy související s organizační a kontrolní činností, plány metodických orgánů, povinná dokumentace školy dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., (školský zákon), ve znění pozdějších úprav, tematické plány učiva, dokumentace školní družiny, výroční zprávy o činnosti školy a hospodaření za školní rok 1996/97.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1. Koncepční záměry. Plánování výchovně vzdělávacího procesu

Hlavním záměrem školy je zajistit výchovu a vzdělávání dětí se specifickými potřebami, jejichž školní výkonnost je snížena vlivem drobného oslabení některých psychických funkcí a kterým systém běžné výuky na velkých státních školách nevyhovuje. V souladu s touto koncepcí škola poskytuje speciální péči žákům s poruchami řeči a specifickými vývojovými poruchami učení popř. chování.

Ve shodě se současnými tendencemi ve vzdělávání zdravotně postižených jedinců zabezpečuje výuku také žákům i s jiným typem zdravotního postižení, a to přímým

začleněním do kolektivu třídy i využitím individuální a skupinové výuky. Vychází vstřícně k žákům, kteří by byli nuceni, v rámci svého vzdělávání, pobývat mimo domov.

Pro uskutečňování koncepčních záměrů školy jsou vytvořeny velmi dobré prostorové i materiálně technické podmínky. Určité rezervy jsou v oblasti personální (absence studia speciální pedagogiky u části vyučujících). Koncepci se daří úspěšně naplňovat.

Celoroční plán práce školy je zpracován se znalostí problematiky řízení školy a postihuje vedle výchovně vzdělávací práce také oblast personální, ekonomickou a materiální, dále informační a administrativní. Na plánování cílů a úkolů mají možnost se podílet všichni pracovníci školy. Hlavní úkoly, včetně odpovědnosti za jejich plnění, jsou v tomto plánu rozpracovány do jednotlivých měsíců. Operativně jsou upřesňovány na pravidelných poradách.

Koncepce školy reaguje na současné tendence ve vzdělávání zdravotně postižených jedinců a odpovídá jejímu vzdělávacímu programu. Používaný systém plánování je funkční, celkovou úroveň sledované oblasti hodnotí ČŠI jako nadprůměrnou.

2. Plnění učebních plánů a učebních osnov, popřípadě jiných schválených učebních dokumentů

V 1. - 8. ročníku je realizován vzdělávací program Základní škola č. j. 16 847/96-2. V 9. ročníku se výuka řídí upravenými učebními dokumenty č. j. 18 730/91-20. Učební plány zvoleného vzdělávacího programu jsou plněny, počet hodin výuky jednotlivých předmětů zařazených do rozvrhu je v souladu s počtem hodin stanovených učebním plánem. Vyučující mají vypracovány tematické a časové plány učiva. Zpracování těchto plánů má různou úroveň. Jejich srovnáním se zápisy o probíraném učivu v třídních knihách bylo namátkovou kontrolou zjištěno, že učební osnovy jsou plněny.

Výchovně-vzdělávací program mateřské školy vychází ze struktury docházejících dětí (především odložená školní docházka, drobné oslabení některých psychických funkcí, tělesné postižení). Je propracován do výukových bloků. Stěžejní pozornost je věnována jazykové výchově, matematickým představám, rozvoji vnímání a motoriky, prvouce a výchovám (smyslová, estetická a pohybová).

Pro žáky s odlišným typem zdravotního postižení (sluchové, zrakové, tělesné) vypracovávají třídní učitelé individuální vzdělávací programy (IVP). Vycházejí z diagnostiky zpracované příslušnými speciálně pedagogickými centry a obsahují konkrétní úkoly podstatné z hlediska speciální péče o tyto žáky. Jejich úroveň je většinou velmi kvalitní. ČŠI doporučuje sjednotit schéma pro vytvoření těchto programů, doplnit je podpisem ředitelky školy (odpovídá za plnění učebních dokumentů) a do jejich tvorby zapojit vedle třídních učitelů a pracovníků SPC i rodiče žáků. Pozitivní je vyhodnocování účinnosti těchto IVP v průběhu a na konci školního roku.

Vedení školy vytváří vyučujícím příznivé podmínky pro přípravu na práci s těmito žáky, umožňuje jim konzultace a hospitace na odborných pracovištích, přínosná je v tomto směru metodická činnost sekcí podle typu zdravotního postižení i spolupráce se speciálními pedagogickými centry (SPC).

Na velmi dobré úrovni je ve škole organizována individuální logopedická péče i reedukace vývojových poruch učení, ta je prováděna v průběhu vyučovacích hodin. Žáci s těžšími poruchami jsou navíc zařazováni do intenzivní péče. Tělesně oslabeným dětem je zabezpečeno pravidelné rehabilitační cvičení, zdravotní tělesná výchova je součástí naplně hodin tělesné výchovy.

V nadstandardní míře poskytuje škola žákům nabídku individuálních aktivit formou zájmových kroužků, které vhodně doplňují vzdělávací program školy a přispívají ke kompenzaci zdravotního postižení žáků.

Realizace zvoleného vzdělávacího programu s přihlédnutím k pestré nabídce individuálních aktivit, speciální péči o žáky se zdravotním postižením a plnění učebních plánů a osnov má úroveň nadprůměrnou.

3. Odborné a pedagogické řízení

3.1 Organizační struktura

Škola byla zřízena fyzickou osobou Mgr. Jitkou Dombiovou a zařazena do sítě škol s platností od 1. 9. 1992. O rok později došlo ke změně zřizovatele, k přechodu na sdružení dvou fyzických osob. Tato právní forma zřizovatele trvala do 14. 2. 1997, kdy se zřizovatelem školy stala nadace Schola Viva. Ustanovení nadace bylo registrováno Okresním úřadem Šumperk dne 14. 2. 1997 a vedeno pod č. j. Vnitř. 1/97-N. Do čela školy ve funkci statutárního orgánu - ředitelky byla jmenována Mgr. J. Dombiová, zástupcem statutárního orgánu se stal Mgr. Vladimír Bican (manager). Oba jmenovaní mají potřebnou pedagogickou praxi, kvalifikační předpoklady pro daný typ zařízení splňuje ředitelka školy. Pro 1. i 2. stupeň ZŠ byli jmenováni dva zástupci.

Škola je organizačně rozdělena na úseky: mateřská škola, základní škola, školní družina a školní klub, SPC, technicko-hospodářský úsek. Vnitro organizační směrnici jsou delegovány kompetence vedoucím jednotlivých úseků (k řízení i kontrole) a stanoveny povinnosti všem pracovníkům školy.

Ředitelka školy svolává 2x měsíčně koordinační radu složenou ze zástupců jednotlivých úseků. Tato rada se jako hlavní poradní orgán podílí na řešení všech problémů v oblasti výchovně-vzdělávacího procesu, provozu školy, financování a personalistiky. Každý vedoucí úseku pak na svých poradách přenáší úkoly na spolupracovníky. Celoškolská porada se koná 1x měsíčně, pedagogická rada hodnotí prospěch a chování žáků 4x ročně. Ze zápisů z jednání pedagogické rady nevyplývá, že by zde byly činěny závěry a přijímána opatření. Převažuje řešení organizačních záležitostí nad řešením zásadních pedagogických otázek. Stručnost některých zápisů je na úkor vypovídací hodnoty.

Pro zkvalitnění výuky ustanovila ředitelka školy metodické orgány. Na 1. stupni pracuje metodické sdružení a na 2. stupni předmětové komise pro jazyk český, matematiku a technické předměty, společenskovední předměty a cizí jazyky. Mimo tyto předmětové komise pracují na škole také odborné sekce pro jednotlivé typy zdravotního postižení. Za práci každé komise zodpovídá její vedoucí. Činnost metodických orgánů vychází z plánů vypracovaných na celý školní rok. Zápisy z jednání dokládají, že není formální.

Vypracovaný a pedagogickou radou projednaný řád školy obsahuje předepsaná ustanovení, má funkční charakter a v praxi je dodržován. Užití příkazových a zákazových formulací je úměrné. Žákům je dána možnost vyjádřit své názory prostřednictvím žákovského parlamentu, který se schází každý měsíc s vedením školy.

Organizační struktura školy je z hlediska jejího řízení funkční a je na spíše nadprůměrné úrovni.

3.2 Personální struktura

Vedení školy tvoří ředitelka a manager.

Ve speciální mateřské škole pracují dvě učitelky, jedna má vysokoškolské vzdělání - učitelství pro mateřské školy, druhá studuje 3. rok speciální pedagogiku na Pedagogické fakultě v Olomouci. V současné době nesplňují podmínky stanovené vyhláškou č. 139/1997 Sb., o odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců.

Ve speciální základní škole působí čtrnáct vyučujících včetně ředitelky, z toho podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené výše uvedenou vyhláškou splňuje pouze sedm učitelů. Z ostatních vyučujících má pět vysokoškolské vzdělání zaměřené na přípravu učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů pro 6. - 9. ročník ZŠ nebo pro 1. - 5. ročník ZŠ, jeden má středoškolské vzdělání pedagogického směru a jeden vyšší odborné vzdělání (sociální pedagog).

Pro výuku na 2. stupni preferuje vedení školy učitele s aprobační pro jednotlivé předměty před učiteli, absolventy studia speciální pedagogiky. Důvodem je zajištění přiměřené náročnosti na žáky s důrazem na odbornost, která pozitivně ovlivňuje možnost umístění žáků v dalším, již profesně zaměřeném, vzdělávání. Absence studia speciální pedagogiky u části vyučujících je kompenzována zvýšenou metodickou pomocí speciálních pedagogů školy a SPC.

Ve třídách spolupracují s učiteli tři asistenti (z toho jeden zde vykonává civilní službu); účinnou odbornou pomocí je dále školní logopedka a speciální pedagog pro intenzivní péči.

Ve školní družině pracují tři vychovatelky, dvě mají střední školu pedagogického směru, třetí si dokončuje vzdělání na Masarykově universitě v Brně. Studium speciální pedagogiky neabsolvovala žádná z nich.

V kategorii ostatních zaměstnanců (6) je vedoucí THP, ekonomická pracovnice, školník (civilní služba), uklízečky (2) a pracovnice na výdej obědů a úklid.

Při škole je zřízeno SPC, které má čtyři kmenové pracovnice a dva externí spolupracovníky.

Během inspekce byla zaznamenána ve škole velmi dobrá atmosféra založená na vzájemné důvěře a spolupráci. Vedení školy se snaží vytvářet dobré podmínky pro stabilizaci pedagogického sboru i dalšího personálu.

Vzhledem k tomu, že poměrně značná část pedagogů nesplňuje právní normou stanovené podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro daný typ speciální školy, hodnotí ČŠI personální podmínky školy jako spíše podprůměrné.

3.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Vedení školy jednoznačně podporuje odborný růst učitelů a vytváří potřebné podmínky pro další vzdělávání.

Škola odebírá odborné časopisy, které jsou vyučujícím k dispozici (Speciální pedagogika, Učitelství noviny, Výchovné poradenství a další). Učitelství knihovna je rovněž rozšiřována o novinky odborné literatury a aktuální odborné materiály.

Pedagogové se dále vzdělávají účastí na různých odborných seminářích, které organizuje například Pedagogické centrum v Šumperku či kmenové SPC (má akreditaci na cyklus seminářů k prevenci vad řeči); někteří si doplňují studium na vysokých školách v Olomouci, Brně či Ostravě.

Každým rokem navštěvují učitelé různé typy státních či soukromých speciálních škol a předávají si tak vzájemně zkušenosti; v minulých letech byli někteří pedagogové i v zahraničí.

Lze konstatovat, že nejsilnější motivací pro další vzdělávání je snaha celého pedagogického kolektivu nabídnout svým žákům co možná nejkvalitnější speciální péči.

Úroveň péče o další vzdělávání pedagogických pracovníků školy hodnotí ČŠI jako nadprůměrnou.

4. Kontrolní systém. Kontrola a hodnocení

Sestavené plány kontrolní činnosti mají rozdílnou úroveň, od značně obecných až po detailní rozpis kontrolovaných úkolů s uvedením časových limitů. Kontroly jsou zaměřeny nejen na oblast výchovně-vzdělávací, ale i na provoz a ekonomiku školy. Odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách je sledováno.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací činnosti jsou sledovány při hospitacích. Kontrolou hospitačních záznamů bylo zjištěno, že jsou prováděny pohospitační rozborů a jsou přijímána opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Ředitelce školy bylo doporučeno provádět do přehledů v třídních knihách zápisy o všech provedených kontrolách, nezapisovat pouze hospitační činnost.

V návaznosti na kontroly je prováděno hodnocení pracovníků. Kriteria vypracovaná pro hodnocení mají motivující účinek. Osobní příplatky jsou výrazně diferencovány.

K průběžnému hodnocení žáků je využíváno klasifikační stupnice, u žáků 1. stupně také hodnotícího zápisu do deníčku (širší slovní hodnocení), za určité uplynulého období. Hodnocení i klasifikace žáků je prováděna s přihlédnutím k jejich zdravotnímu postižení. V pololetí a na konci klasifikačního období je žákům předávána školní zpráva, v níž jsou výsledky žáků hodnoceny formou širšího slovního hodnocení i pomocí klasifikačních stupňů. Používání širšího slovního hodnocení má nesporný motivující účinek. Namátkovou kontrolou žákovských knížek nebylo zjištěno přetěžování žáků neúměrnou klasifikací.

Škola se zajímá také o výsledky žáků, kteří již ukončili povinnou školní docházku a pokračují ve studiu na středních školách. Pro tyto účely byl vypracován dotazník, v němž nová škola hodnotí adaptaci žáka na nové prostředí, přístup k úkolům, postoje k úspěchu a neúspěchu. Jde-li o žáka se specifickou vývojovou poruchou učení sdělují informace o tom, které obtíže přetrvávají nebo do jaké míry byly kompenzovány.

V některých předmětech používají učitelé testy, které si sami sestavili.

Úroveň kontrolního systému je spíše nadprůměrná.

5. Informační systém - vnitřní a vnější

Vnitřní informační systém je propracován, má jasně stanovená pravidla, pracovníci i žáci školy mají přístup k potřebným informacím. Pravidelné porady se zabývají pedagogickými a organizačními záležitostmi, operativní informace jsou na nástěnkách ve sborovnách. Jedenkrát měsíčně se schází žákovská samospráva s vedením školy. Důvěrné informace jsou řádně zabezpečeny před zneužitím.

Vnější informační systém je zabezpečován především úzkou spoluprací s rodiči. Se všemi rodiči se setkávají pedagogové 1x za čtvrt roku. Ve škole se pravidelně schází Klub rodičů, jehož základ tvoří zvolení zástupci z jednotlivých tříd, je však otevřen i dalším zájemcům. Při škole je registrováno občanské sdružení PORTA VIVA. Každým rokem

organizují pedagogové školy Den otevřených dveří. Dobrým zdrojem vzájemných informací jsou také letní tábory organizované školou či občanským sdružením, kde se společně setkávají žáci, pedagogové i rodiče. Dvakrát ročně vydává škola časopis Informatorium pro žáky, rodiče a přátele školy.

Informace o škole jsou zveřejňovány také v regionálním tisku, vedení školy přednáší o svých zkušenostech na konferencích a seminářích i mimo okres Šumperk.

ČŠI hodnotí tuto oblast nadprůměrně.

6. Vedení povinné dokumentace

Povinná dokumentace je zavedena v souladu s § 38a zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších úprav.

V rámci inspekční činnosti byla provedena namátková kontrola třídních knih, výkazů, katalogových listů a osobní dokumentace žáků II. a IX. třídy. Drobné administrativní nedostatky ve vedení této dokumentace byly s ředitelkou školy projednány.

Porovnáním předloženého Rozhodnutí MŠMT ČR o zařazení do sítě škol vydaného pod č. j. 14 936/97-61 a zřizovací listiny školy ze dne 25. 2. 1997 byl zjištěn rozpor v názvu školy. ČŠI doporučuje, v souvislosti s plánovaným přechodem zřizovatele na jinou právní formu (veřejně prospěšná společnost), zabezpečit uvedení názvu školy v těchto dokumentech do souladu.

Ve speciální mateřské škole jsou evidenční listy dosud neúplně vyplněny (delší nemoc učitelky).

Ve vedení ostatní dokumentace nebyly zjištěny žádné nedostatky.

Administrativní úroveň vedení povinné dokumentace hodnotí ČŠI jako průměrnou.

7. Výroční zpráva

Vzhledem k tomu, že ke dni inspekce nebyly ještě dokončeny výroční zprávy za školní rok 1997/98, byla posouzena úroveň těchto dokumentů za předcházející období.

Výroční zpráva o činnosti školy a výroční zpráva o hospodaření za školní rok 1996/97 svou strukturou odpovídá § 17e, odst. 2,3 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších úprav. Údaje o činnosti školy jsou přehledné, avšak poměrně stručné. ČŠI doporučuje podrobněji rozpracovat údaje o pracovnících školy, jejich kvalifikaci, praxi a způsobilosti (z pohledu platných legislativních předpisů) a také údaje o výsledcích ve vzdělávání žáků.

Projednání návrhu rozpočtu ani výročních zpráv nebylo vedením školy doloženo.

ČŠI hodnotí úroveň posuzované výroční zprávy vzhledem k její stručnosti pouze jako průměrnou.

8. Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem ke schváleným učebním dokumentům

K zabezpečení výchovně vzdělávacího procesu a provozu školy jsou využívány finanční prostředky ze státní dotace, školného, dotace MěU a OU Šumperk a z vlastní hospodářské činnosti (pronájem prostor, činnost speciálně pedagogického centra, aukce). Aktivity školy jsou dotovány i z nadací, škola usiluje o získání finančních prostředků z řad sponzorů i zapojením se do řešení grantových úkolů. Vyúčtování školného je předkládáno rodičovské veřejnosti jedenkrát ročně. Ze školného je vytvářen také rezervní fond. Státní

dotace je čerpána především na mzdy, zákonné odvody, učebnice, odbornou literaturu a školní pomůcky, výdaje ze energií, teplo, plyn, vodu a další. Účelně a v poměrně značném rozsahu je financováno další vzdělávání pedagogických pracovníků. V souvislosti s tímto je také větší částka finančních prostředků čerpána na cestovné. Přestože škola sdružuje SPC, které zabezpečuje i výjezdní depistáže, jeví se celková částka čerpaná na cestovné (především v souvislosti s jednáními na MSMT ČR) jako poměrně vysoká.

Návrh rozpočtu školy je zpracováván jeho širším vedením, pracovníkům školy je předložen k diskusi a dle aktuálních potřeb je v rámci možností školy upravován. Čerpání finančních prostředků je průběžně sledováno.

Namátkovou kontrolou výdajů za učebnice a školní pomůcky bylo zjištěno, že tyto jsou nakupovány účelně a v přiměřeném množství.

Rozpočet školy přidělený ŠÚ Šumperk, ve spojení s dalšími získanými finančními prostředky, umožňuje plnit výchovně vzdělávací program školy včetně poskytování nadstandardní péče žákům (přítomnost dalšího pedagoga v některých hodinách, osobní asistenti apod.).

Vzhledem k vyšším nákladům na cestovné hodnotí ČŠI efektivnost využívání státní dotace pouze jako průměrnou.

ZÁVĚRY

- Škola úspěšně naplňuje zpracovanou koncepci, plánování výchovně-vzdělávací práce je promyšlené a funkční.
- Učební plán je plněn. Pestrá a široká nabídka zájmových aktivit vhodně doplňuje vzdělávací program školy.
- Odborné i pedagogické řízení školy je efektivní, kompetence a poradní orgány jsou stanoveny a účelně využívány.
- Poměrně značná část pedagogických pracovníků školy nesplňuje právní normou stanovené podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Péči o další vzdělávání pedagogických pracovníků školy je věnována patřičná pozornost.
- Informační systém je propracován, je účinný, existují zpětné vazby.
- Ve vedení povinné dokumentace byly zjištěny drobné nedostatky.
- V oblasti efektivity využívání státní dotace nebyly zjištěny zásadní nedostatky.

Na základě provedené inspekce hodnotí ČŠI řídicí práci vedení školy jako koncepční, promyšlenou a kvalitní. Její úroveň považuje za nadprůměrnou.

Doporučení:

- Zaměřit se na zlepšení situace v oblasti plnění podmínek odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících.
- Sjednotit schéma pro vypracovávání individuálních vzdělávacích programů.
- Věnovat větší pozornost administrativní úrovni ve vedení třídní dokumentace a záznamů z porad.
- O projednání rozpočtu a výročních zpráv s pracovníky školy pořizovat záznam.

V Olomouci dne 14. 10. 1998

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Chromeček, v. r.

členové týmu Zdeněk Krejčířík, v. r.

M. Rajhelová, v. r.

Inspekční zprávu jsem převzala dne 19. 10. 1998

razítko

Podpis ředitelky školy Dombiová, v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo č.j. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	19. 10. 1998	Dombiová, v. r.
Školský úřad:	4. 11. 1998	132 739/98
Rada školy:	--	--